

Barn og unges mediebruk – en arena for læring?

Forord

Denne oppgaven har vært krevende å skrive. Ikke fordi den har vært vanskelig, men snarere fordi det er mye nytt å sette seg inn i, samtidig som det har vært mangel på overskudd og tid. Det er dessuten lenge siden jeg har skrevet en skoleoppgave, og man skulle tro at studentlivet nettopp startet. Jeg vet knapt hvordan man starter en setning. For ikke å snakke om hvordan man starter et avsnitt med manglende skrivemotivasjon, også kjent som umulig.

Likevel har temaet jeg skal belyse vært spennende å utforske. ”Barn og unges mediebruk,” for å være helt konkret. Dette er et tema som opptar min interesse, særlig knyttet opp mot undervisning. For dette har jeg helt ærlig ikke peiling på. Vi er i 2018, og det forundrer meg at dagens lærere ikke vet mer om hvordan man kan inspirere elevene via deres medievaner. For hvordan skal vi da ta fatt på fremtiden? Om to år er vi faktisk i 2020. Det er skremmende.

I denne oppgaven har jeg likevel valgt å belyse et ”gammelt” begrep. Eller, det er vel ikke ekstremt gammelt da, for det er fortsatt et begrep i dagligtalen vår, og fremdeles like reelt. ”Blogging,” som det så fint kalles. Jeg har undersøkt dette i relasjon til problemstillingen: *På hvilken måte kan ”blogg” øke læring og dannelse i faget norsk?*

Når det gjelder samarbeidet på gruppa har vi forsøkt å samarbeide mest mulig. Det er ganske utfordrende da vi ikke har mye undervisning på høyskolen og alle er opptatte på hver sin kant. Vi har dog opprettet en gruppe i facebook messenger. Må for øvrig takke Tim Berners-Lee for muligheten til å komme på nett, og ikke minst Mark Zuckerberg for oppfinnelsen av Facebook. Dette gjorde muligheten til å kommunisere og samarbeide på en helt annen måte enn vi er vant med. For ikke å snakke om at vi faktisk får benyttet våre medievaner i en læringssammenheng. Både spennende og utfordrende, ikke sant. Så lenge man husket på det.

Blogging: Delende og skapende læring

Vi er i 2018. Internett har vært en del av menneskenes hverdag siden 1990, og med tiden er dette blitt hverdagskost. Ikke bare på datamaskinen, men også mobil som minner mer om en alt-i-ett pc, og nettbrett, og det er til og med integrert i klokka vår. For som sant er, så er dette ”den nye” hverdagen vår, enten man liker det eller ikke. Et kjapt google-søk, som for øvrig også er en av internettets mange kunstner, viser at nettutviklingen og barns medievaner fenger. Både i positiv og negativ forstand.

Ofte knyttes barn og unges mediebruk opp mot fritidssysler slik som facebook, instagram, snapchat og twitter, men i skolen blir mediebruken ofte forbundet med det digitale skriveprogrammet Word. Kanskje litt lenger, da man også benytter programmet online, men likevel. Jeg kan trygt si at et hvert barn har opplevd å få lekser av typen ”Skriv fem faktasetninger om...” der hensikten er å få elevene til å lese gjennom leksen i læreboka hjemme. Den blir ikke nødvendigvis mer spennende, ei heller motiverende, av å skrive den i Word og levere den på læringsplattformen. Dog er den vanlige arbeidsprosessen endret ved at papiret er fjernet, men man kan likevel ikke si at enhver mulighet er fullstendig utnyttet. Krokan (Krokan, 2012, s 27) forteller at man som oftest er ute etter noe annet enn tekst i Word som resultat. Dette betyr at man gjerne må ty til andre metoder for å produsere tekst. La oss se.

Med generasjon prestasjon og det Bjørkeng (Bjørkeng, 2011) omtaler som ”nettkidsa,” viser at noe må gjøres. Man må møte elevene der de er i den digitale verden, og mediet ”blogging” kan derfor være et hjelpemiddel til det. Begrepet blogg har lenge vært ensbetydende assosiert med det Breivik (2015) omtaler som personlige dagbøker/tidsskrifter online (s 107). Senere har det ofte blitt forbundet med et sted der tenåringens rosa verden blomstrer, samtidig som fotballfruer deler sine jetsetliv. Min tilnærming til begrepet vil dog føre oss inn i en undervisningsverden på de eldste trinnene på barneskolen med følgende problemstilling som grunnlag: *På hvilken måte kan ”blogg” øke læring og dannelse i faget norsk?*

Ikonet til blogg.no,
rosabloggernes verden

Fenomenet jeg velger å referere til som blogger, har senere blitt utviklet som diskusjons eller informasjonstemaer publisert på World Wide Web. For som Breivik (Breivik, 2015) sier kan blogg brukes til så mangt, blant annet deling og kommunikasjon på internett blant medelever, der tunnelen/bloggen mot en ny verden åpner for åpenhet og deling av informasjon fra et lukket, redigert univers til et fritt og åpent, uredigert univers (s 108).

Lenge har det vært forsket på bruken av blogg, og det har vært skrevet en rekke bøker og artikler om nettopp dette. De fleste er positive. Krokan (Krokan, 2012), blant annet, legger vekt på at blogg i prinsippet ikke er annet enn en digital tjeneste som kan brukes til å publisere tekst, bilder og video. Det trenger ikke nødvendigvis å være vanskelig verken å opprette eller publisere innhold på en blogg, for i prinsippet er det viktigste at innholdet er brukerskapt med lav inngangsterskel. I den grad vil bloggen være svar på psykologen Vygotskys sosiokulturelle læringsperspektiv og dets artefakter (Wittek, 2012, s 81). Bloggen er et virkemiddel/redskap i dens tilnærming til læring.

Min tanke med denne artikkelen er likevel å vise frem ulike aspekter som kan føre til økt læring og dannelse i faget norsk. Ta for eksempel følgende kompetansemål etter 7.års trinn: ”elevene skal skrive fortellende, beskrivende, reflekterende og argumenterende tekster etter mønster av eksempletekster og andre kilder, og tilpasse egne tekster til formål og mottaker” (Utdanningsdirektoratet, 2013, s 8). Dette er en ypperlig og ikke minst passende metode og mulighet til å la dem være skapende mennesker ved å formulere en tekst som en læringsressurs, istedenfor å skrive det på ark uten mening og mottaker. Dette øker mottakerbevisstheten, samt en bevissthet i forhold til hva de legger ut og hvem som leser det som kommer frem. Dette samsvarer med det Krokan (Krokan, 2012) omtaler som den skriftbaserte formidlingens undervisning (s 69), dog med at kladdeboka, bøker og arbeidshefter er byttet ut med de digitaliserte variantene.

For ikke å snakke om hva man skal oppnå som lærende i faget norsk. Det er mye som passer inn i konteksten når det er snakk om blogg, men jeg velger å fokusere på læringen som oppstår i forbindelse med sammensatte tekster. I følge Liestøl,

Fagerjord og Hannemyr (Liestøl, Fagerjord og Hannemyr, 2011) viser følgende begrep til et utvidet tekstbegrep (s 7). Tekst betyr ikke lenger bare å skrive en 5 sider lang stil for hånd, men faktisk å produsere et publisert produkt. Elevene vil i den grad bli stand til ”å forstå og tolke opplysninger fra flere uttrykksformer i en sammensatt tekst” (Utdanningsdirektoratet, 2013, s 8). Det handler ikke lenger om å analysere ferdigskrevne og sammensatte produkt, men faktisk å skape dem selv. Det å ta i bruk medier som elevene selv har kjennskap til og vise dem at plassering av bilde i forhold til tekst er betydende, kan være desto viktigere enn å redigere ulike komponenter rundt på et ark.

Det er heller ikke slik at læringen kun oppstår i samspill med kompetansemålene, men det er mye læring utenom disse som dannede mennesker. Ved et slikt fokus vil ikke norskundervisningen bare være instrumentell og automatisert opp mot følgende kompetansemål, men den vil også være oppdragende. Det at elevene får bruke kjennskap fra sin egen hverdag, og kompetanseområde i en lærende undervisning, er vel så bra. De får vært skapende, kreative og får til og med sin egen identitet på internett. De er i bunn og grunn enkelt individer som blomstrer etter å vise frem hvem de er. Dette fulltreffer med det Aalen (Aalen, 2015, s 63) omtaler som ”identitet og selvframstilling” hos elever. Elevene sier ikke lenger rett ut hvem dem er, men de skaper deres egen identitet på internett. Bloggen kan i den anledning være et passende alternativ til elevene i henhold til å vise frem hvem de er, samtidig som lærerens tilnærming og kjennskap til elevene øker. Selvfølgelig vil dette være med forbehold om at elevene klarer å sette ord på deres tanker, for i følge Vygotskys teorier er språk og tanke uløselig knyttet sammen (Witte, 2012, s 57).

Det er dessuten god trening å opptre i digitale medier med tanke på digital dannelse, og det er for øvrig en ypperlig mulighet å benytte norskfaget til dette (Breivik, 2015, s 70). I 2018 vil det ikke lenger kun være foreldrenes oppgave å være digitalt oppdragende, men det vil i nesten like høy grad være lærerens oppgave. Dette gjør det enda bedre at faget faktisk er norsk, der skriving er i fokus. Hva med kommentarer? Tilbakemelding? Vurdering? Det handler om det at Jackson (Jackson, 2011) forteller om en bevissthet som gjør at vi både vet hva vi gjør, hvordan vi skal gjøre det, og hvor vi plasserer oss i forhold til andre som har gjort det samme (s 146).

Blogging kan derfor oppfattes som en del av elevenes ”læringsnettverk” i faget norsk. (Breivik 2015). Breivik (Breivik, 2015) sier at ”i en verden hvor det i prinsippet er like lett å nå naboen som en person på andre siden av kloden, gjør får vi helt nye samhandlings – og interaksjonsmønstre”(s 69). Du trenger ikke nødvendigvis å spørre moren eller faren din som så vidt var tilstrekkelig i norsk for 20 år siden, da de var på samme alder som deg, men faktisk hele verden. Breivik (Breivik, 2015) utdyper dette videre ved å forklare at det faktisk eksisterer et lærerrom utenfor det som finnes på elevenes respektive skoler (s 65). På denne måten blir elevene bevisst egen læring i norsk, og de vet selv hvilken innsats som må legges inn for å få et respektivt produkt

Det er ikke nødvendigvis slik at jeg fremmer blogging som den beste arenaen for læring, ei heller som det beste sosiale mediet å ta i bruk når det kommer til læring og dannelse. Det er heller ikke slik at dette er den eneste muligheten for ny læring i den moderne verdens opprinnelsen, men som et alternativ til ”gamle” skriveverktøy.” På den andre siden vil det by på utfordringer, men det viktigste er imidlertid å sette søkelys på andre måter å undervise på.

Noe av problemet med å ta i bruk blogging kan være ensbetydende med etiske dilemmaer. Det er selvsagt fantastisk den muligheten som blir tilbudt til elevene, men for ikke å være kritisk til den tilgjengeligheten en hver person blir utsatt for. Vil det være etisk riktig å la dem være åpne på nett? Skal de ”utsettes” for dette selv i skolen? Disse spørsmålene vil foreløpig forbli ubesvarte, men det er viktig at et hvert menneske reflekterer over hva som er riktig i situasjonen. Det er dog positivt å lære å dele læring, og denne banebrytende muligheten gjør det dessuten mulig å tilnærme seg viktigheten av samhandling mellom elevene (Wittekk, 2012, s 63). Samtidig skal man tenke på at blogging ikke passer for alle elever, eller at de er modne nok til å bevege seg ut i det store internett. Derfor kan det være desto viktigere å lære dem kommunikasjonsformen før de beveger seg ut på internett ved god gammeldags klasseromsjobbing på papir. Læreren har i den grad større kontroll med innhold og opplæring og god anledning til å ta opp problemstillinger. Dette forutsetter selvsagt at læreren selv kjenner til og

har erfaring med mediet for å vite hva slags kompetanse elevene må inneha før de beveger seg ut på internett.

Men å komme med en konklusjon på problemstillingen: *På hvilken måte kan blogg øke læring og dannelse i faget norsk?*, er ikke lett. Likevel vil jeg i høy grad tørre å påstå at bruken av blogg *kan* være med på å øke læring og dannelse i faget. Ikke nødvendigvis ensbetydende i læring på kompetansemålene, men også den oppdragelsen som ligger i bunn. Dog må undervisningen være nøye planlagt og det didaktiske må være på plass. Flere kompetansemål vil også oppnås uten nødvendigvis å representere en instrumentell læring, samt at elevene forhåpentligvis vil bli motiverte ved denne type jobbing. I tillegg vil elevene for eksempel bli komfortable med å produsere og dele informasjon og kunnskap i det offentlige rom, i tillegg til selv å oppsøke læring hos medelever. Dette fører frem en digital dannelse, på samme måte som at de oppnår mer kunnskap.

For som du mest sannsynlig ser, så er min innstilling og holdning til blogging i undervisningen positiv. Derimot kan jeg ikke utelate å se de negative sidene ved en slik form, og det er viktig å påpeke at lærerens digitale kompetanse er vel så viktig som elevenes. Det stiller ikke lenger bare krav til elevene, men også læreren. For å kunne være den ressursen i en digital undervisning, er læreren nødt til å være kompetent nok til å undervise og benytte en hver mulighet av denne medieeverdenen. Dette for at elevene skal kunne lære å være digitalt modne, og ikke minst det å være komfortabel på nett. Dessuten er det viktig å legge til grunn at blogging ikke passer for alle elever.

Oppsummert tør jeg å presisere at blogg øker læring i faget norsk på en annen måte en hva vi er vant med. Det krever likevel en god del av læreren, og det er desto viktigere at fokuset ligger på hvordan man vil fremstille seg selv på nett. Undervisningen bør i den anledning fokusere på at elevene får utvød viktigheten av å gi konstruktive tilbakemeldinger på andres produkt/blogger, og det at produktet ikke nødvendigvis er like krevende å revidere. Det kreves dog at læreren, og elevene, faktisk får til å overføre "den tradisjonelle skolen til" den

Hovedoppgave – Sosiale medier
IKT i læring
Anne Line, Glu 2014
digitale verden,” og desto viktigere er det at skriveoppgaver, kriterier og rammer
tilpasser seg nye former for læring.

Litteraturliste

Aalen, I. (2015). *Sosiale medier*. Bergen: Fagbokforlaget.

Bjørkeng, P.K. (2011). *Nettkidsa – barnas digitale hverdag*. Oslo: CAPPELEN DAMM.

Blogg.no. (Bilde). (2000). Hentet den 19.02.18, fra <https://twitter.com/bloggno>.

Breivik, J.M. (2015). *Læring i en digital tid*. Bergen: Fagbokforlaget.

Jackson, I. (2011). *Sosiale medier: Hvordan ta over verden uten å gå ut av huset?*
Oslo: Ascheoug og Co.

Krokan, A. (2012). *Smart læring – Hvordan IKT og sosiale medier endrer læring?*
Bergen: Fagbokforlaget.

Liestøl, G., Fagerjord, A. og Hannemyr, G. (2011). *Sammensatte tekster – Arbeid med digital kompetanse i skolen*. Oslo: CAPPELEN Akademiske forlag.

Utdanningsdirektoratet. (2013). *Læreplan i norsk (NOR1-05)*. Hentet den 31.januar, fra <https://www.udir.no/kl06/NOR1-05/Hele/Kompetansemaal/kompetansemaal-etter-7.-arstrinn>

Wittek, L. (2012). *Læring i og mellom mennesker – en innføring i sosiokulturelle perspektiver*. Oslo: CAPPELEN DAMM.